

Dkt. Robert A. Peterson, Theolojia ya Luka-Matendo, Kipindi cha 7, Joel Green, Theolojia ya Madhumuni.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Luka-Matendo. Hii ni kipindi cha 7, Joel Green, Theolojia ya Madhumuni.

Tunaendelea na masomo yetu ya theolojia ya Lukan, na tumtafute Bwana.

Baba, tunainama mbele zako, tukija kwako mbele zako kupitia Mwanao, kwa nguvu ya Roho Mtakatifu, na kuomba msaada wako. Fanya kazi ndani yetu na familia zetu, tunaomba, kupitia Yesu Kristo, Bwana wetu. Amina.

Joel Green, aliyekuwa profesa wa Agano Jipya katika Seminari ya Theolojia ya Asbury, sasa ni profesa wa theolojia ya ufafanuzi au kitu kama hicho, ufafanuzi na theolojia katika Seminari ya Theolojia ya Fuller huko California. Alitoa ufafanuzi mpya wa ajabu wa kimataifa kuhusu Injili ya Agano Jipya ya Luka mnamo 1997, na ni thabiti katika ufafanuzi wake, lakini kinachojulikana zaidi kwa matumizi yake ya sosholojia na ufasaha katika kutusaidia kuelewa ujumbe wa Luka, ujumbe wa Injili ya Luka. Sasa, si Matendo ya Mitume, bali Injili ya Luka.

"Mazingira ya kijamii ya Luka ni kitu ambacho anazungumzia kwa njia ya kusaidia sana. Kwa kusoma hadithi ya kuzaliwa na utoto wa Yesu, tunapata kuingia katika ulimwengu wa kijamii wa, kwa kweli, Luka-Matendo, uelewa wake wa uhalisia, ikiwa ni pamoja na jukumu la mambo yasiyo ya kawaida, taasisi zake za msingi, na kazi zao, mienendo yake ya kijamii, na kadhalika."

Tunaweza kujitahadharisha kuhusu baadhi ya motifu ambazo ni maarufu katika ulimwengu wa simulizi ya kuzaliwa kwa Luka. Kutoka kwenye mstari wa ufunguzi, ni dhahiri kwamba Luka anahusika na usawa wa mamlaka. Ufunguzi wa simulizi katika siku za Mfalme Herode wa Yudea, Luka 1-5, ni zaidi ya alama ya mpangilio wa matukio isiyoeleweka lakini inaweka matukio haya katika kipindi fulani cha mvutano wa kisiasa.

Herode aliingia madarakani licha ya hisia kali za kupinga Uidumea, hiyo ndiyo historia yake, Uidumea, na upinzani kutoka kwa wazee wa Kiyahudi huko Yerusalemu. Alichukuliwa kama aina ya Myahudi nusu na hakuheshimiwa kwa njia hiyo. Hili, pamoja na masuala ya kiuchumi na kitamaduni yenye matatizo yanayohusiana na utawala wake, lazima yazingatiwe katika usomaji wowote wa lugha, siku za Mfalme Herode.

Vile vile vinaweza kusemwa kuhusu sensa, iliyotajwa mara kwa mara katika Luka 2:7. Ustawi na amani ambayo Milki ya Kirumi inajulikana sasa ilitokana na ushindi wa

awali na uporaji na kudumishwa kupitia kodi iliyofuata ya watu walioshindwa. Jina dhahiri la Kaisari Augusto katika 2:1 pia ni la kuvutia na linamrejelea Octavian, anayetambuliwa zamani kama, nukuu, mwokozi wa kimungu, s ndogo, ambaye ameleta amani duniani .

"Kwamba katika muktadha huu, Yesu anawasilishwa kama mwokozi, Bwana, ambaye kupitia kwake amani huja ulimwenguni, haiwezi kuwa bahati mbaya. Luka 2:11 na 2:14. Zaidi ya hayo, malaika anayewatembelea Zekaria na Mariamu, Gabrieli, anajulikana kwingineko kama mtu anayewaangamiza waovu, hasa katika maandishi yasiyo ya kibiblia ya 1 Enoko 9 na 10 na 54 na mstari wa 6. Mwana wa Mariamu, anaambiwa, atakuwa na ufalme wa milele, kiti cha enzi cha Daudi."

Wimbo wa Maria unaonyesha matendo makuu ya Mungu ya wokovu kama mabadiliko ya kijamii na kisiasa, huku wenye nguvu wakishushwa kutoka kwenye viti vyao vya enzi na wanyenyekevu wakiinuliwa. Wimbo wa Zekaria unatumia taswira za kutoka huku ukitabiri jinsi, nukuu, tutakavyookolewa kutoka kwa adui zetu." 171.

Simeoni na Anna, katika nafasi yao husika, matumaini ya faraja ya Israeli na ukombozi wa Yerusalemu, lazima pia wafikirie kukomeshwa kwa uvamizi na utii wa wageni, kufanywa upya kwa Israeli kama taifa chini ya Yahweh na si chini ya Kaisari. Tukikumbuka matarajio hayo ya kieskatolojia katika aina zake nyingi, yaliyolenga hasa ujio wa Mungu kutawala kwa amani na haki, yanaangazia jinsi Luka 1:5 hadi 2:52 lazima pia isomwe dhidi ya mandhari ya kijamii na kisiasa. Hii ni kweli kwa vile ujio unaotarajiwa wa Mungu ungekomesha utawala wa kisiasa na ukandamizaji wa kijamii.

Zaidi ya hayo, ziara ya Mungu ya kieskatolojia iliyotajwa katika Luka 1:68 na 2:38 inaashiria kuonekana kwa msaada na ukombozi wa Mungu. Hatimaye, Mariamu, Zakaria, Simeoni, na Ana kila mmoja anatoa maelezo ya matarajio ya ukombozi wa Mungu wa wakati wa mwisho. Kwa njia hizi, simulizi la kuzaliwa lina nguvu na matarajio na matarajio ya kieskatolojia pamoja na matokeo dhahiri ya kukomeshwa kwa utii wa Israeli kwa mabwana wake wa Herode na Warumi.

Mazingira ya kijamii ambayo tunayatambulisha katika Luka 1:5 hadi 2:52 ni yale ambayo masuala ya hadhi ya kijamii na matabaka ya kijamii ni muhimu sana. Hii haimaanishi kwamba Luka anajali sana tabaka la kiuchumi, kwa mfano, kama kipato cha mtu au kiwango cha maisha au kama yanavyohusiana na uhusiano wa mtu na mada za uzalishaji, njia za uzalishaji, kama ilivyo katika Umaksi. Masuala kama hayo ya jamii ya baada ya viwanda hayana maana sana katika mambo ya kale ya Kigiriki na Kirumi.

Badala yake, ulimwengu wa kijamii wa Luka ulielezewa kuhusu mamlaka na upendeleo na unapimwa kwa mchanganyiko wa matukio: usafi wa kidini, urithi wa familia, umiliki wa ardhi kwa wasio makuhani, wito, kabila, jinsia, elimu, na umri.

Mambo haya yote yanahusiana na mwendelezo wa mamlaka na upendeleo. Mtawala ndiye anayeshikilia mamlaka zaidi na ana upendeleo zaidi.

Chini yake, tabaka tawala hushiriki, si kwa kiwango sawa, bali kwa kiasi kikubwa katika nguvu na upendeleo. Na kuanzia hapo, inashuka hadi kwa makuhani ambao wana nguvu na upendeleo mkubwa juu ya watu. Vivyo hivyo, wafanyabiashara wanaweza kutajirika.

Wakulima ni kundi kubwa na kimsingi hutegemea utawala wa Palestina kwa ajili ya kuishi kwao. Mafundi si bora zaidi kuliko wakulima, wale wanaojipatia riziki kwa njia hiyo. Lakini sosholojia hii yote ya nguvu na upendeleo ni ya ajabu kwa viwango vyake vya chini.

Wale walio chini kabisa katika orodha ni wale wasio safi, wenye ukoma kwa mfano, walioharibika. Fikiria maskini, Lazaro, nje ya nyumba ya tajiri. Najua ni mfano, lakini Yesu anarejelea hali za maisha zilizopo.

Kuomba kula kitu kilichoanguka, mkate ulioanguka kutoka mezani mwa tajiri. Labda ni marejeleo ya vipande vya mkate vilivyotumika kama lesa kisha kutupwa chini kwa ajili ya mbwa. Lazaro aliyekuwa na njaa na mgonjwa angependa kula baadhi ya hivyo lakini hata hakufikiriwa.

Kwa hivyo, mtawala, tabaka tawala, chini ya hapo, ni makuhani na wafanyabiashara, mafundi humo ndani, na wakulima wanaofunika eneo kubwa katikati ya chati hii ya mamlaka na upendeleo, ukitaka. Chini, chini kabisa, najisi na imeharibika, na chini kabisa ni vitu vinavyoweza kutumika ambavyo hakuna anayejali. Wakifa, hiyo ni sawa. Ni bora tuishi bila hivyo. Vinaweza kutumika.

Sasa, jambo la kushangaza ni kwamba Yesu anawahudumia watu katika mwendelezo huu wa nguvu na ufahari kama tutakavyoona. Nataka kushiriki mafundisho ya Joel Greene kuhusu kusudi na theolojia ya Injili ya Luka. Mnamo 1995, aliandika kitabu, Theolojia ya Injili ya Luka, na hapa anajenga juu yake.

Bila shaka, theolojia ya Luka ni theolojia ya masimulizi. Anasimulia hadithi ya Yesu. Anajali historia, na historia yake ni sahihi, lakini historia yake ni historia ya theolojia, iliyoundwa ili kutoa hoja, iliyoundwa ili kuwasilisha mtu na mambo anayopenda na dhamira yake na malengo na kusudi lake maishani.

Umoja wa simulizi wa Injili ya Luka na Matendo unaangazia umuhimu wa kusudi la Mungu la kuleta wokovu kwa wote, na hapa tuna tena aina ya mambo ambayo tumeyazungumzia hapo awali na sosholojia. Matajiri, maskini, wale wa rangi tofauti, wa makabila tofauti, wa matabaka tofauti ya kijamii maishani. Katika ulimwengu wenye migogoro wa Mediterania ya karne ya kwanza, hasa ndani ya ulimwengu mkubwa wa Kiyahudi, si vigumu kuona jinsi uelewa huu wa kusudi la Mungu na

mfano wake katika harakati za Kikristo ungekuwa chanzo cha utata na kutokuwa na uhakika.

Kutokana na hali hii, tunaona kwamba kusudi la Luka-Matendo lingekuwa kuimarisha harakati za Kikristo licha ya upinzani kwa kuwahakikishia katika tafsiri na uzoefu wao wa kusudi la ukombozi na uaminifu wa Mungu, nambari moja, na mbili, kwa kuwaita kuendelea kuwa waaminifu na kushuhudia katika mradi wa wokovu wa Mungu, kama vile mafundisho ya Darrell Bock. Kusudi la Luka-Matendo basi lingekuwa la kikanisa, linalohusu desturi zinazofafanua na vigezo vya kuhalalisha jamii ya watu wa Mungu na kuzingatia mwaliko wa kushiriki katika mradi wa Mungu. Uelewa wetu wa lengo la Luka-Matendo lazima ueleze msisitizo wake mkuu wa kitheolojia.

Usomi wa hivi karibuni umetaja wokovu mara kwa mara kama mada kuu ya Luka-Matendo. Darrell Bock anakubali. Howard Marshall anakubali.

Mada hii ya wokovu ikieleweka kama ile inayounganisha vipengele vingine vya maandishi ndani ya simulizi. Ili kuelewa mada ya wokovu na kuonyesha kiwango ambacho imeunganishwa katika kusudi la jumla la kuimarisha kanisa, sasa tunaelezea baadhi ya mambo muhimu ya kitheolojia ya Luka. Kwa kiwango ambacho hakijathaminiwa kikamilifu katika masomo mengi ya awali ya injili ya tatu, simulizi la Luka ni la kitheolojia katika kiini na mkazo.

Yaani, inamlenga Mungu mwenyewe. Hii haimaanishi kwamba Mungu mara nyingi huonekana kama mhusika ndani ya simulizi. Kwa wazi, hii sivyo ilivyo.

Badala yake, ni kudai kwamba muundo unaoongoza mwendelezo wa simulizi, kusudi linalotimizwa au kupingwa, ni kusudi la Mungu, mpango wa Mungu. Ikiwa wokovu ndio mada kuu ya Luka, basi si bahati mbaya kwamba katika mojawapo ya marejeleo ya kwanza kabisa kwa Mungu katika injili, Mariamu anamwita Mungu Mwokozi wangu katika Utukufu wake, Luka 1-47. Anamsifu Mungu, Mwokozi wangu.

Hasa katika sehemu kuu ya injili, inayohusu safari ya kuzunguka kutoka Galilaya hadi Yerusalemu, Yesu anajaribu kujenga upya mtazamo wa Mungu unaoshikiliwa na wafuasi wake ili waweze kumtambua Mungu kama Baba yao, ambaye hamu yake ni kuwakumbatia kwa ukarimu wake wa neema. Luka 1:13. Luka 12:32. Samahani, Luka 11:13. Luka 12:32. Luka 11:13 ni Sala ya Bwana.

Baba, jina lako litukuzwe, ufalme wako uje. Utupe kila siku mkate wetu wa kila siku, utusamehe dhambi zetu, kama sisi nasi tunavyowasamehe wote waliotudai, wala usitutie majaribuni. Basi, ikiwa baada ya kutoa mfano mdogo, Luka 11:13, ninyi mlio waovu mnajua kuwapa watoto wenu vipawa vyema, je, Baba wa Mbinguni hatazidi kuwapa Roho Mtakatifu hao wamwombao? Luka 12:32.

Msiogope, enyi kundi dogo, kwa maana ni radhi ya Baba yenu kuwapa ufalme. Kusudi au mtazamo wa kimungu wakati mwingine hutumika moja kwa moja katika simulizi. Kwa mfano, Mungu anapozungumza na Yesu wakati wa ubatizo wake.

Huyu ni mwanangu mpendwa ambaye ninafurahishwa naye. Hata hivyo, jambo la kawaida zaidi ni jinsi kusudi la Mungu linavyopatikana na kufasiriwa kwa kurejelea maandiko kwa njia ya wajumbe wa mbinguni kupitia kundi la maneno yanayoelezea mpango wa Mungu. Kwa mfano, kusudi.

Ni muhimu kuamua, na kadhalika. Na kupitia mifano ya mpangilio wa matukio wa kimungu. Nyuma ya utimilifu wa mpango wa kimungu kuna Roho Mtakatifu, nguvu inayotekeleza mapenzi ya Mungu.

Msisitizo wa Luka kuhusu kusudi la Mungu unatimiza mambo anayopenda kikanisa na kifalsafa huku jumuiya ya Kikristo ikipambana na utambulisho wake, hasa dhidi ya wale wanaosoma maandiko, lakini wanaokataa imani katika Kristo. Mshikamano kati ya ajenda ya kale ya Mungu na huduma ya Yesu unakuwa muhimu sana.

Kwa kweli, mapambano ya Yesu na uongozi wa Kiyahudi na taasisi za Kiyahudi kimsingi ni ya kifalsafa. Nani anaelewa kusudi la Mungu? Nani anatafsiri maandiko kwa usahihi? Au, kwa uwazi zaidi, ni tafsiri ya nani ina upendeleo wa kimungu? Ni nani anayepokea uhalali wa kimungu? Kwa Luka, jibu ni rahisi. Kuja kwa Yesu kuna mizizi mirefu katika agano la kale, na utume wake unaendana kikamilifu na nia ya Mungu.

Hili linaonyeshwa zaidi ya yote na mpangilio wa kimaandiko wa maisha yake na kwa uthibitisho wa kimungu uliotamkwa juu yake katika ufufuo wake na kupaa kwake. Mungu anaweza kudhibiti ajenda ya hadithi kulingana na Luka, lakini mhusika mkuu katika kitabu cha kwanza cha Mungu, bila shaka, ni Yesu. Ikilinganishwa na wahusika ndani ya simulizi, hadhira ya Luka mwenyewe ina bahati katika uwezo wake tangu mwanzo wa kutambua utambulisho na jukumu la Yesu katika mpango wa ukombozi wa Mungu.

Yesu anaonyeshwa kama nabii lakini kama zaidi ya nabii. Yeye ni Masihi wa ukoo wa Daudi aliyengojewa kwa muda mrefu, mwana wa Mungu, ambaye katika kazi yake anatimiza hatima ya nabii wa kifalme, nabii wa kifalme, ambaye kifo, ingawa ni muhimu, sio neno la mwisho kwake. Kwa wanafunzi wa Yesu, mapambano si mengi sana ya kutambua Yesu ni nani, bali jinsi anavyoweza kutimiza jukumu lake.

Maoni yao wenyewe kuhusu ulimwengu yanabaki kuwa ya kawaida katika sehemu kubwa ya injili. Kwa hivyo, ingawa karibu hadi mwisho wa injili, hawana uwezo wa kuhusianisha hadhi ya juu ya Yesu kama Masihi wa Mungu na matarajio na uzoefu wa mateso yake makali. Mapema, Yesu anatambuliwa kama Mwokozi, 2:11. Malaika

anawaambia wachungaji, tazama, leo katika mji wa Daudi, Mwokozi amezaliwa kwenu, Kristo Bwana.

Hili ndilo jukumu analotimiza kwa njia nyingi. Miongoni mwa yanayoonekana zaidi ni miujiza yake ya uponyaji na hali pana ya ushirika wake mezani. Mwinjilisti wa tatu anaangazia zote mbili, ambazo kwao matendo kama hayo yanawakilisha ukweli wa ufalme wa Mungu unaovunja.

Katika mwingiliano wa Yesu na watu mezani na katika huduma yake ya uponyaji, anaelezea uwepo wa wokovu wa kimungu kwa wale ambao nafasi yao katika jamii kwa ujumla iko pembezoni. Hiyo ni, hii ni habari njema kwa maskini, 4, sura ya 4, 18 na 19. Hii ni muhimu sana ambapo Yesu ananukuu Isaya 61, Luka 4:16.

Akafika Nazareti, mahali alipolelewa. Siku ya Sabato, kama ilivyokuwa desturi yake, akaingia katika sinagogi, akasimama ili asome. Akapewa kitabu cha nabii Isaya.

Akakifungua kitabu na kupata mahali palipoandikwa. Roho wa Bwana yu juu yangu kwa sababu amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema. Amenituma kuwatangazia wafungwa uhuru na vipofu kupata kuona tena, kuwaacha huru walioonewa, na kutangaza mwaka wa neema ya Bwana.

Akakikunja kitabu, akakirudisha kwa mtumishi, akaketi. Macho ya sinagogi lote yakamkazia macho. Akaanza kuwaambia, Leo, andiko hili limetimia masikioni mwenu.

Wow. Hawajawahi kusikia mtu yeyote akisema hivyo hapo awali. Masihi wa uongo wangeweza kusema hivyo, lakini hatuzungumzii kuwahusu.

Wow. Tabia kama hizo zinaendana na maneno ya Yesu. Hasimami tu na kusema atawaletea maskini habari njema.

Anafanya hivyo. Na mafundisho ya Yesu yanachukua sehemu kubwa ndani ya injili ya tatu, hasa katika sehemu ya kati ya injili iliyojitolea kwa safari yake kwenda Yerusalemu. Kinachovutia mara nyingi kuhusu mafundisho yake ni mwelekeo wake, si kwa tabia nzuri pekee, bali kuelekea maono yaliyojengwa upya ya Mungu na aina ya utaratibu wa ulimwengu ambao unaweza kuakisi maono haya ya Mungu.

Kwa maneno mengine, Yesu, kama mwana wa Mungu, ni mwakilishi wa Mungu, ambaye maisha yake yana sifa ya utii kwa Mungu na anayewatafsiri wengine, ikiwa watasikiliza tu, asili na mpango wa Mungu na mpangilio wa mwikio unaofaa kwa Mungu. Kwa Luka, basi, wito wa ufuasi kimsingi ni mwaliko kwa watu kujipatanisha na Yesu na, hivyo, na Mungu. Hii ina maana kwamba kwa uanachama miongoni mwa watu wa Mungu, mkazo huondolewa kwenye masuala ya hali ya kurithi, na malipo

huwekwa kwa watu ambao tabia zao zinaonyesha kukumbatia kwao Mungu mwenye neema bila kupunguzwa.

Watoto halisi wa Ibrahimu ni wale wanaoonyesha katika maisha yao wema wa Mungu na wanaoonyesha huruma kwa wengine, hasa kwa wale wanaohitaji. Kwa hivyo Yesu anawaalika watu kuishi kama anavyoishi, kinyume na aina ya maisha ya ushindani na ya kishujaa yenye alama za kawaida za heshima na hadhi ya kawaida ya ulimwengu mkubwa wa Kirumi. Tabia zinazokua kutokana na huduma katika ufalme wa Mungu huchukua mkondo tofauti.

Wapendeni adui zenu, watendeeni mema wale wanaowachukia, wakaribisheni wale ambao hawawezi kuwalipa, na mtoe bila kutarajia malipo. Mazoea kama hayo yanawezekana tu kwa wale ambao tabia zao, imani zao, na ahadi zao zimebadilishwa na makutano ya mabadiliko na wema wa Mungu. Ndani ya injili ya tatu, mshindani mkuu wa lengo hili anatokana na pesa, si pesa nyingi zenyewe, bali sheria ya pesa inayoonekana katika msukumo wa sifa za kijamii na hivyo katika aina za maisha zilizoundwa kuwaweka wale wenye nguvu na mapendeleo wakiwa wametengwa na wale wa hali ya chini, wadogo, waliopotea na walioachwa nje.

Green ametaja mawazo muhimu sana hapa, na ninataka kufanya safari fupi ya kuchukua mawazo yake ya nguvu na hadhi na aina hii ya maisha ya ushindani. Jina linalojulikana zaidi leo katika suala hili lote ni John Barclay ambaye amebadilisha uelewa wetu wa neema ya Mungu katika muktadha wake wa karne ya kwanza wa Kigiriki na Kirumi. Kimsingi, hakukuwa na neema ya Mungu katika muktadha wa Kigiriki na Kirumi.

Sikatai kwamba watu wa Mungu walielewa neema ya Mungu. Ninakataa kwamba mtazamo wa Kigiriki-Kirumi kuhusu maisha na mtazamo wa ulimwengu ulikuwa na wazo lolote la neema ya Mungu. Muundo mzima wa kijamii ulikuwa mtandao wa mahusiano unaowahusisha walinzi, wale waliokuwa na nguvu zaidi kuliko heshima kuliko wateja wao.

Mahusiano kati ya mlezi na mteja katika utando tata wa maisha yalijengwa, jamii nzima ya Wagiriki na Warumi. Walezi hawakutoa kwa uhuru. Walitoa, na waliwasaidia wengine lakini kwa wajibu mkubwa, mahitaji yaliyoeleweka, na hilo ndilo neno sahihi. Mteja alitarajiwa kuwa mwaminifu kwa mlezi na kumlipa, si hasa kwa faida ya uwekezaji lakini kwa njia zingine zinazochangia utukufu na heshima ya mlezi na matakwa na matamano na mipango na madhumuni.

Kwa mfano, wateja walipokea faida, lakini tena, haikuwa bila masharti. Kulikuwa na masharti kila mahali. Majukumu ya pande zote yalitawala jamii nzima, na kwa hivyo Yesu aliposema mambo kama vile wapendeni adui zenu na watendeeni mema wale wanaowachukia, au kama katika mifano yake alisema waaliken maskini kwenye karamu, hilo ni kinyume cha utamaduni sana kiasi kwamba hatuwezi hata kulielezea.

Toa ukarimu kwa wale ambao hawawezi kutoa kisasi. Hilo kimsingi ni uzushi ikiwa naweza kutumia neno hilo ndani ya mtazamo wao wa ulimwengu. Barclay anaonyesha hakuna kitu kama kutoa bila wajibu.

Kila zawadi si zawadi ya bure . Ni zawadi inayodai wajibu wa kuwa sehemu ya mpokeaji, na kwa upande wake, wateja wanaweza kuwa walinzi wa wateja wengine, na huingia katika mtandao mgumu wa mahusiano. Katikati ya haya, Yesu anakuja na hahudumii tu kwa wanyenyekevu, bali iwe ni wa juu, wa kati, au wa chini, hutoa kwa uhuru, na anafundisha kwamba anatoa jinsi Mungu anavyotoa. Anatoa jinsi yule anayemwita Baba yake anavyotoa, na hili ni jambo la mapinduzi sana katika ulimwengu wa Kigiriki na Kirumi wa karne ya kwanza kiasi kwamba inapaswa kuzingatiwa na ni jambo la ajabu kwamba hata neno neema hutumika kila wakati au la, dhana ya neema ya Mungu hupenya ndani ya utu wa Yesu , tabia na huduma.

Lo, sikatai kwamba alikuwa mtakatifu na mwenye haki na alionyesha sifa zingine, lakini ikiwa wokovu ndio kusudi kuu la injili ya Luka na kueneza wokovu huo ndio kusudi kuu la kitabu cha Matendo, neema ya Mungu ni muhimu sana, imeenea, na sio tu ujumbe unaohubiriwa kwa nje kwa watu ambao hawajaokoka wa matabaka yote ya kijamii na katika hali zote za maisha na jinsia zote mbili na kadhalika, lakini pia ndio unaopaswa kulainisha mahusiano ndani ya watu wapya wa Mungu jumuiya ya agano jipya ya watu wa Mungu. Kazi ya John Barclay Sipendekezi kila kitu alichandika au hitimisho lake lote Ninasema tu kwamba ameamsha shauku kubwa ya kugundua jinsi neema ya Mungu katika Yesu Kristo ilivyo ya kipekee katika ulimwengu huo wa Wagiriki na Warumi wa Kirumi. Wanafunzi wa Yesu hawafanikiwi kabisa kurudi kwa Darrell Boxk. Samahani kurudi kwenye ufafanuzi wa kielimu na wa kiinjili wa Joel Greene kuhusu injili ya Luka.

Wanafunzi wa Yesu hawafanikiwi kikamilifu katika kuiga uaminifu wa aina hii na ukubwa huu. Wangewezaje kuwa hivyo? Hili linazidi kufanya ushuhuda wa Luka kuhusu wengine ambao hawaonekani katika simulizi ambao wanaonyesha ufahamu usiotarajiwa kuhusu kusudi la Mungu na kuitikia ujumbe wa Yesu kwa njia za mfano. Anachosema ni kwamba wanafunzi hawapati ujumbe kila wakati, na kwa hivyo Luka anawaleta wengine Greene anawaita watu wasiofanya kazi vizuri zaidi kuliko wanafunzi katika sehemu fulani za simulizi.

Mwanamke mwenye dhambi kutoka mjini sura ya 7 mstari wa 36 hadi 50 kifungu nitakachoshughulikia katika hotuba yangu mwenyewe kuhusu kanisa ambayo inapaswa kuwa katika kipindi chetu kijacho. Mtoza ushuru tajiri Zakayo. Mhalifu aliyesulubiwa mwizi aliyetubu kutaja watatu.

Watu hawa si watu. Shambulio la Mafarisayo hawa hawakuweza kuamini kwamba Yesu alikuwa akimruhusu mwanamke huyu mchafu, asiye na maana akilini mwake amguse. Loo, ni chukizo.

Kama angekuwa nabii, hangeruhusu hilo litokee, na Zakayo alidharauliwa. Hakuwa tu mtoza ushuru bali pia mkuu wa watoza ushuru. Hatujui hasa maana yake, lakini labda alikuwa mbaya zaidi kuliko wengine na alikuwa tajiri sana hivi kwamba ujumbe wa ufalme ulipomgusa moyoni, alitoa zaidi ya sheria iliyohitajika kutokana na roho ya shukrani na roho ya neema kwa Mungu na kwa wale aliowadanganya hapo awali na mhalifu aliyekuwa akifa msalabani.

Kwa hivyo, Luka ana ucheshi, tunaweza kusema hakika ni jambo la kejeli katika kuonyesha bila kutarajia, wanafunzi wanapopambana, wakati mwingine hakuna mtu anayefanya kazi bora kuliko wao katika kuelewa makusudi na njia za Mungu. Kwa upande wao, wanafunzi wanaona kwamba kumfuata Yesu ni zaidi kuhusu kuwa na Yesu, kujifunza kutoka kwake, na kuunganishwa upya kulingana na utaratibu mpya wa ulimwengu ambao huduma yake huhudumia, hueneza, na kutarajia, yote ikiwa ni maandalizi ya jukumu lao kama mashahidi katika matendo ya mitume. Ikiwa wanafunzi wanapambana kukubali uaminifu kama huu unavyofafanuliwa na kuigwa na Yesu, wengine hushindania kinyume chake.

Wale maadui wa Yesu huhesabu ajenda ya kimungu kwa njia tofauti kabisa na wanaona huduma yake kama tishio kwa nafasi zao za uongozi na taasisi zinazoendeleza mpangilio wa mambo wa sasa. Kwa kifupi, wanamwona Yesu kama anayempinga Mungu mwenyewe. Mungu kama wanavyomwelewa Mungu kuwa, bila shaka, na hivyo mtu wa kupingwa kwa gharama yoyote.

Ibilisi mwenyewe anapinga lengo la kimungu, na kutoka kwa mtazamo wa Lucan, malengo ya shetani yanatumikiwa na nguvu za kishetani zinazowakandamiza watu na wengine, ikiwa ni pamoja na uongozi wa Kiyahudi huko Yerusalemu, wanaompinga Mungu. Mto wa uadui unakua mpana na kupanuka, hatimaye ukifurika kingo zake kwenye mateso ya Yesu na kusababisha kukataliwa kwake kwa mwisho, kusulubiwa, na kifo. Nia ya uadui inasukuma simulizi la Luka pamoja na msisimko ulioongezeka lakini pia inatumika ili kuonyesha ni kwa njia gani kusudi la Mungu linaweza kutimizwa, kugeuza upinzani dhidi ya malengo yake ili kutimiza mpango wa kimungu.

Katika simulizi lote la Lukan, inalenga umakini kwenye mada inayoratibu iliyoenea kama Bach alivyotonyesha kama Howard Marshall angefanya kama tungekuwa na muda wa kumtazama mwanahistoria na mwanatheolojia wa Uh Luke na kama Bach anavyosisitiza sasa wokovu wa mada inayoratibu iliyoenea. Wokovu si nadharia tu wala si wakati ujao tu bali unakumbatia maisha ya sasa, kurejesha uadilifu wa maisha ya binadamu, kuhuisha jamii za wanadamu, kuweka ulimwengu katika mpangilio, na kuiagiza jamii ya watu wa Mungu kuweka neema ya Mungu katika vitendo miongoni mwao na kuelekea duru zinazopanuka za wengine. Mwinjilisti wa tatu hajui chochote kuhusu mgawanyiko kama ule ambao wakati mwingine huchorwa kati ya kijamii na kiroho au mtu binafsi na kijamii.

Wokovu unakumbatia ukamilifu wa maisha yaliyo ndani ya mwili, ikiwa ni pamoja na wasiwasi wake wa kijamii, kiuchumi, na kisiasa. Kwa Luka, Mungu wa Israeli ndiye mfadhili mkuu ambaye kusudi lake la ukombozi linaonekana katika kazi ya Yesu, ambaye ujumbe wake ni kwamba wema huu huwezesha na kuhamasisha njia mpya za kuishi duniani. Katika hotuba yetu ijayo nitashiriki baadhi ya masomo yangu mwenyewe kuhusu watu wa Mungu, kanisa katika injili ya Luka.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka Matendo. Hiki ni kipindi nambari saba, Joel Green, Theolojia ya Madhumuni.